

**VOORTGEZET
LEREN** Een campagne van
VO-raad met Schoolinfo

Leerlingen motiveren
met toekomstgericht
onderwijs

Ruimte geven door keuzemogelijkheden en autonomie

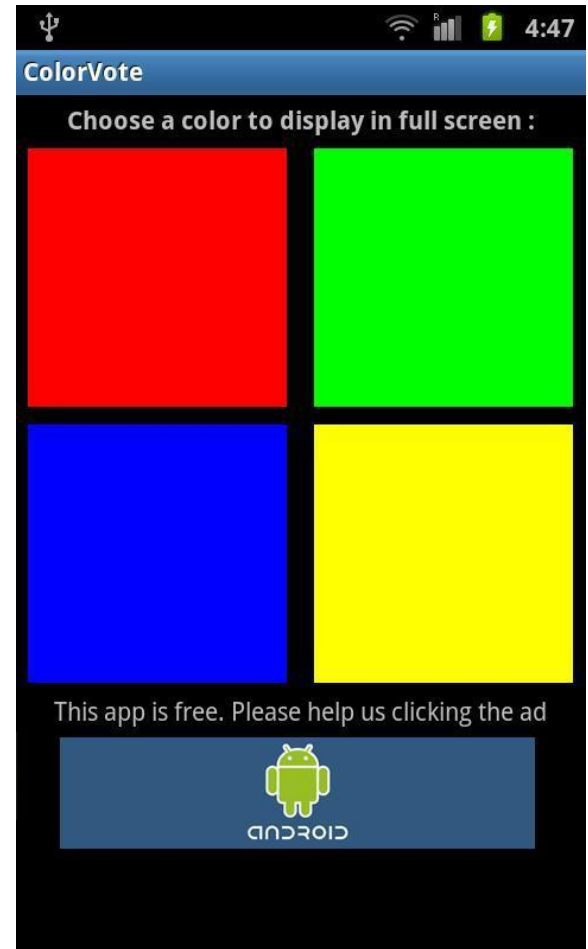
Alie Kammenga

Welkom

Installeer de app Color Vote

of

Pak de rode en groene kaartjes

Op een lijn staan

Ik geef veel ruimte

Ik geef weinig ruimte

In mijn les is veel te kiezen

In mijn les is weinig te kiezen

Ik laat graag los

Ik geef graag sturing

Mijn leerlingen kunnen
nauwelijks verantwoordelijkheid

Mijn leerlingen kunnen
verantwoordelijkheid aan

Keuzemogelijkheden en autonomie

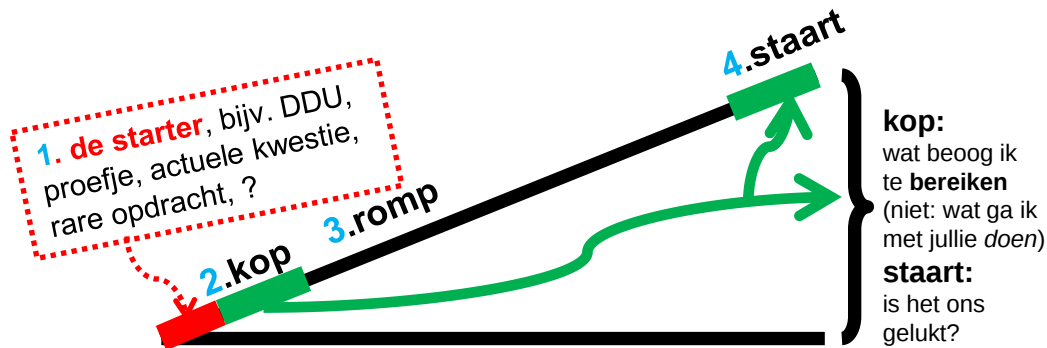
Ruimte

balans tussen sturen en loslaten
vier verschillende lesmodellen
een eigen les ontwerpen

Starter – kop – romp – staart-les

1. starter
2. wat beoog ik deze les?
3. we doen het: het middenstuk
4. terugblik: wat hebben we gedaan, hoe en is er reden tot applaus?

De basis is een goede verbinding!

Bron: Werkhoven en van Dijck “Een goede les”

De bedoeling

- Je maakt kennis met een aantal lesmodellen die de leerlingen ruimte bieden.
- Je staat stil bij je eigen opvattingen over sturen en loslaten.
- Je kunt zelf kiezen en leerlingen laten kiezen.
- Je kunt morgen de eigenaarschap bij de leerlingen vergroten.

Leerlingen laten kiezen in de les

1. Bereid je les voor a.d.h.v een checklist
2. Vul een volledige instructie in voor je eigen les
3. Maak een leerarrangement
4. Bedenk een hele taak en criteria

**HEEFT U VAAK
LAST VAN
KEUZESTRESS**

- ☐ JA
- ☐ NEE
- ☐ NU WEL

Loesje

Zelf werken

Zelfstandig werken

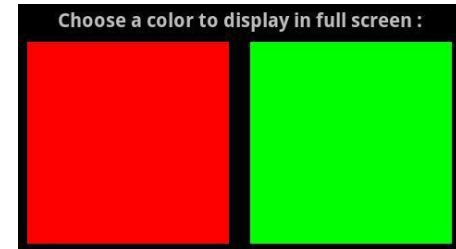
Zelfstandig leren

Zelfverantwoordelijk leren

Zelf werken

- De leerlingen voeren precies uit wat de docent van hen vraagt:

Maken oefening 1 t/m 5

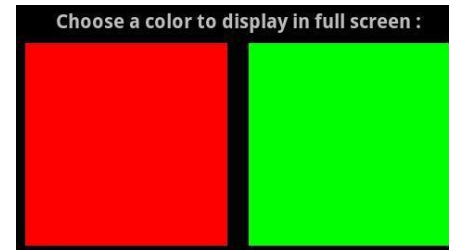

Zelfstandig werken

De docent bespreekt meerdere opdrachten, activiteiten en de leerling bepaalt zelf de volgorde:

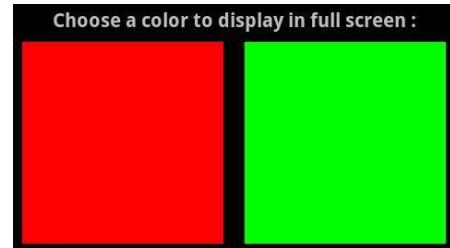
Voor volgende week vrijdag

- Presentatie voorbereiden
- Boekopdracht
- Spellingsopdrachten

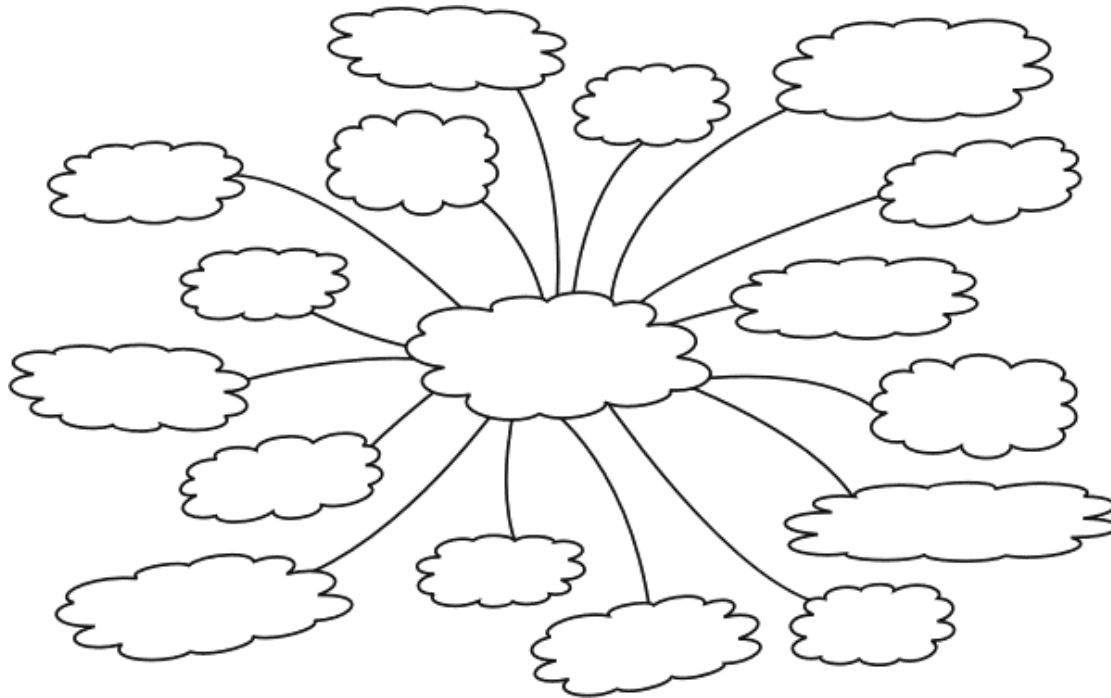

Zelfstandig leren

Vanuit duidelijke leerdoelen maken leerlingen zelf keuzes en bepalen wat hoe en met wie ze gaan werken waarbij er voortdurend wordt gereflecteerd op het product en het proces.

Wat valt er in jouw les te kiezen?

Teamtoernooi

- Groepjes van 4
- Docent geeft aantal toetsvragen (bv 20)
- Hulp is beschikbaar bij docent (kost punten)
- Kaarten met nummer 1/20
- Ii trekt een kaartje en probeert het antwoord zo goed mogelijk te geven met het groepje. Groepje kan ook passen.
- Docent geeft punten voor antwoord
- Groepje met meeste punten wint

Bron: Sandra Elzinga

Busbanen

- Dichtbij docent: meer instructie
 - Tussen in: minder instructie
 - Ver weg: zonder instructie
-
- LI zelf laten kiezen
 - Op het bord staan opdrachten per rij

Bron: Sandra Elzinga

The Challenge

- Halverwege het hoofdstuk: 'Wie denkt bij de volgende les de toets al te kunnen maken en daar minimaal een 8 voor te halen?'
- Die II maken vanaf dat moment geen gewoon huiswerk meer.
- Zij bereiden zich voor op The Challenge.
- De leerlingen die ook echt een 8 halen, gaan vervolgens als groep een andere keuzeopdracht maken.

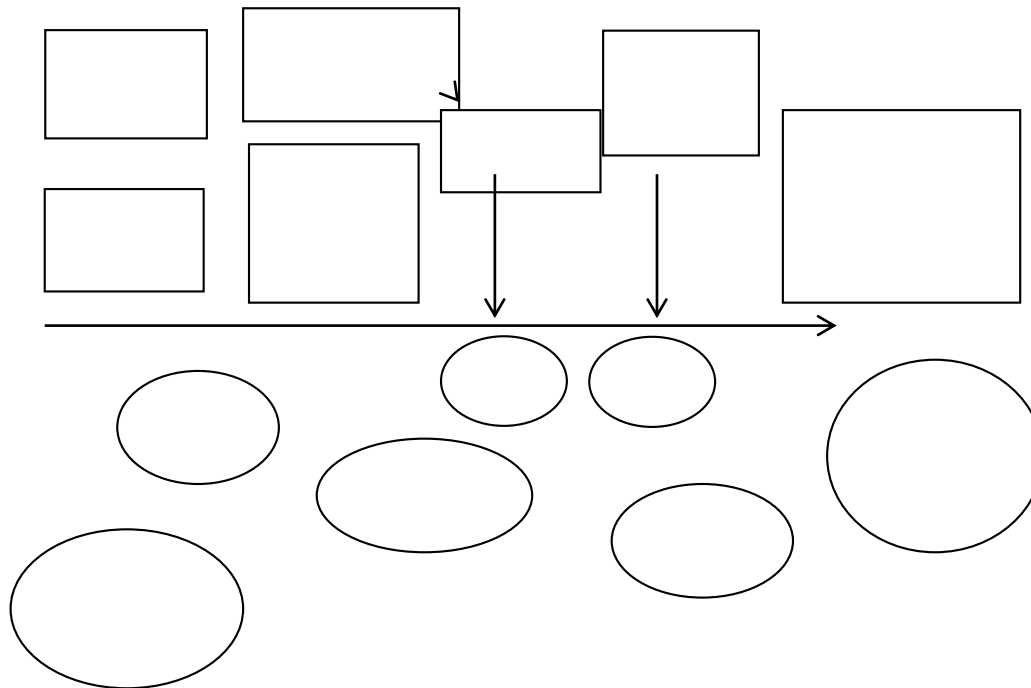
Waarom doen we dit?	Model volledige instructie
Wat ga je hier nu doen?	
Hoe ga je het doen? (werkvorm)	
Hulp kun je krijgen bij ... (personen, leermiddelen)	
Tijd	
Wat doen we straks met de uitkomst?	
Wat doe je als je eerder klaar bent?	

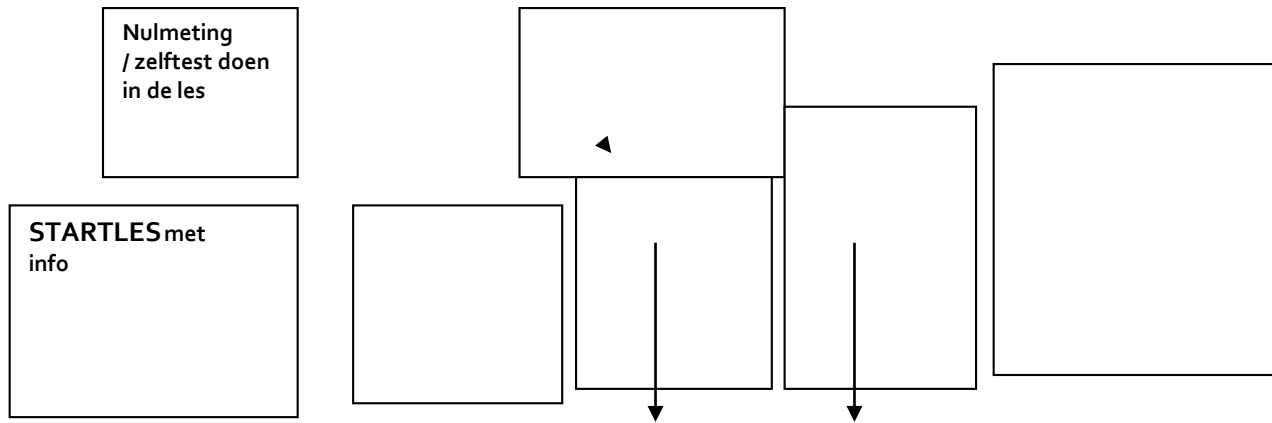
Waarom doen we dit?	Model volledige instructie Leerdoel
Wat ga je hier nu doen?	Activiteiten afstemmen op doel
Hoe ga je het doen? (werkvorm)	Individueel – in duo - samenwerkend, binnen of buiten het lokaal
Hulp kun je krijgen bij ... (personen, leermiddelen)	Bij elkaar en bij jou, digitale bronnen, flipping
Tijd	Wees helder over tijd, maakt leren en ruimte minder vrijblijvend.
Wat doen we straks met de uitkomst ?	Aangeven wat je met de uitkomst doet; verbanden leggen voor leerlingen
Wat doe je als je eerder klaar bent?	Geeft mogelijkheden tot differentiatie

Leerarrangement

Boven de pijl: verplicht

Onder de pijl: minstens activiteiten kiezen

instructie op maat aan groepjes

Groepsopdracht

Individueel met methode

Instructie bekijken

Individueel ICT

Werken met een leerarrangement

- Docent bepaalt meestal thema/ lesstof
- Verplicht deel voor alle leerlingen ('boven de streep')
- Keuzedeel met verplicht minimum aantal onderdelen ('onder de streep')
- Eindproduct staat vast

Voorbeeld van een lesopzet bij een leerarrangement

- Gezamenlijke **start**: voorkennis activeren
- Daarna met de klas als geheel werken aan onderdelen die voor iedereen belangrijk zijn
- Tweede helft van **de romp** besteden studenten individueel of in tweetallen aan keuzeonderdelen
- Gezamenlijke **afsluiting** met reflectie op leervorderingen

Ingrediënten of de taart

Schools & niet-schools leren

In natuurlijke context

1. Toepassen, wendbaar
tennis, praten, koken
2. Integreren
wat deed ik de vorige keer
nou fout?
3. Begrijpen
oh, zit dat zo
4. Onthouden
jargon, definities, begrippen,
theorie, kaders

In schoolse context

1. Onthouden
leer voor morgen
2. Begrijpen

maak oefeningen 6 t/m 15
3. Integreren
samenvatten, voorbeelden
bedenken, koppelen aan wat
je al weet
4. Toepassen, wendbaar
in een complexe nieuwe situatie

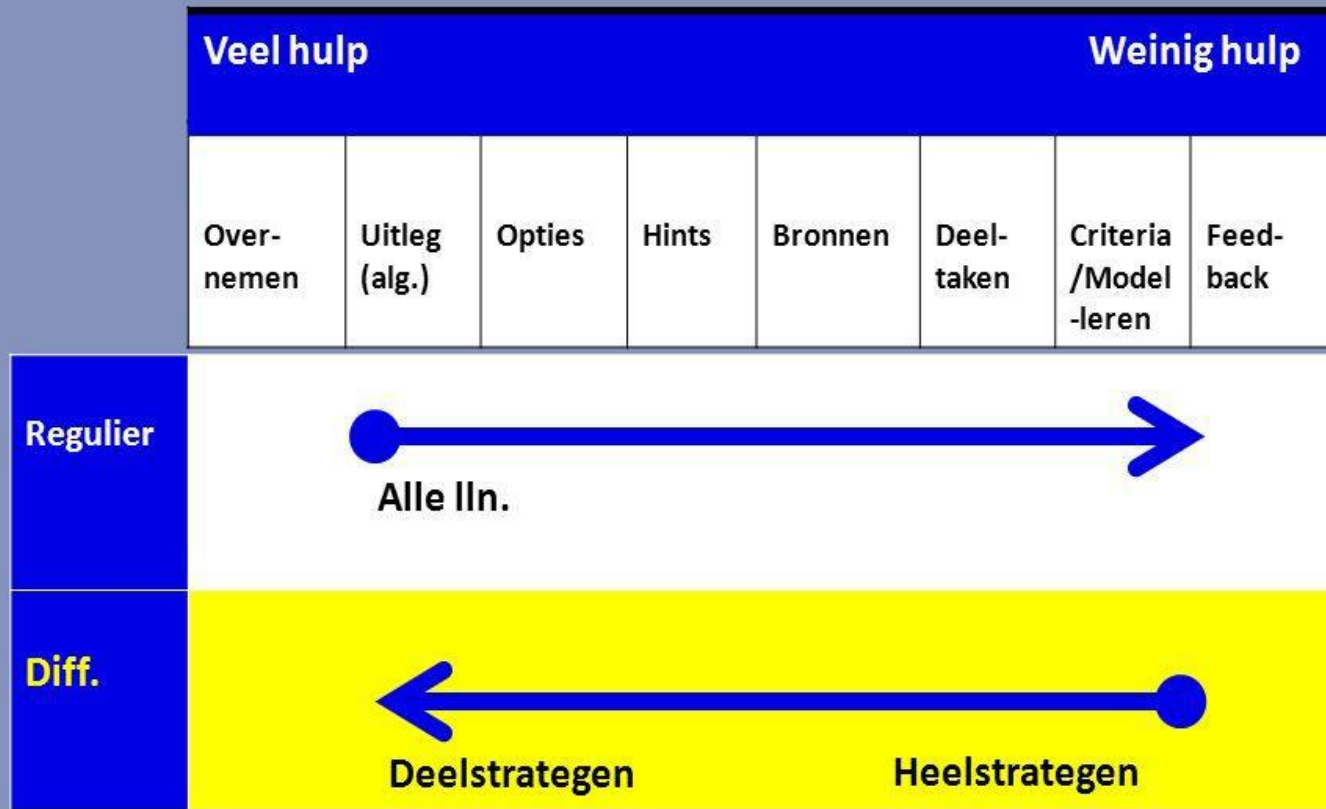
Hele taak

- Grotere opdracht
- Alle leerstof moet worden toegepast
 - Van die les
 - Van die paragraaf
 - Van dat hoofdstuk
 - Van die periode

Voorbeelden van hele taken

- Maak een flyer en PPT presentatie voor bezoekers van in de buurt.
- Waarom worden bladeren groen?
- De jaartelling begint bij de geboorte van Jezus. Waarom vieren we *oud & nieuw* dan niet op 25 december?
- Verzamel mediaberichten rond een thema en bereid een debat voor.
- Verzorg een rondleiding in het plaatselijk museum.
- Ontwerp een stad voor 100.00 inwoners
- Wat gebeurt er als je brood eet terwijl je een handstand maakt?

Differentiëren door weglaten

Leerlingen activeren als eigenaar

- Deel leerdoelen met leerlingen
- Bespreek dat (leer)vaardigheden te ontwikkelen zijn
- Focus op de individuele vorderingen en niet op de vergelijking met die van de medeleerlingen.
- Geef feedback met tips voor toekomstige actie.
- Grijp elke mogelijkheid aan om leerlingen te laten reflecteren op verbeteracties en opbrengsten.

Leerlingen laten kiezen in de les

1. Bereid je les voor a.d.h.v een checklist
2. Vul een volledige instructie in voor je eigen les
3. Maak een leerarrangement
4. Bedenk een hele taak en criteria

**HEEFT U VAAK
LAST VAN
KEUZESTRESS**

- ☐ JA
☐ NEE
☐ NU WEL

Loesje

Tijdens het werken in hoeken

- Bevraag elkaar
 - Waarom heb je deze hoek gekozen? Wat maakt het wel of niet nuttig?
 - Welke leerdoelen wil je halen?
 - Wat heb je al aan materiaal?
 - Wanneer ga je het uitvoeren?
 - etc.

De bedoeling

- Je maakt kennis met een aantal lesmodellen die de leerlingen ruimte bieden.
- Je staat stil bij je eigen opvattingen over sturen en loslaten.
- Je kunt zelf kiezen en leerlingen laten kiezen.
- Je kunt morgen in je les de eigenaarschap bij de leerlingen vergroten.

Kies en reflecteer

Ik was verrast door...

Het meest nuttige dat ik heb geleerd, is...

Ik was geïnteresseerd in...

Een ding waar ik niet zeker van ben is...

Na deze workshop voel ik...

Succes en tot ziens!

Alie Kammenga

06 52028410

info@aliekammenga.nl

De Talengroep

www.detalengroep.nl

**VOORTGEZET
LEREN**
Een compagnie van
VO-raad met SchoolInfo

Leerlingen motiveren
met toekomstgericht
onderwijs

Wil je meer weten over inzichten uit onderzoek over *motivatie* kijk dan op www.voortgezetleren.nl/inzichten-uit-onderzoek-over-motivatie/

